

А. С. Жорняк, студентка 1-го курсу, групи КНТ-21-2 (*ХНУРЕ, Харків*)
Л. І. Бадєєва, канд. іст. наук, доц. (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ 1917–1921 РР.: ДОСВІД ТА УРОКИ БОРОТЬБИ ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ

Актуальність теми дослідження зумовлена передусім значенням історичної пам'яті як явища в сучасних умовах політичного та суспільного життя. Зокрема, конструювання суспільних уявлень про минуле. У центрі уваги сучасного українського суспільства, так і належить до пріоритетів гуманітарної політики Української держави. Одне з важливих місць у меморіальній політиці незалежної України посідали події Української революції 1917–1921 років.

Термін «українська революція» ввели в обіг самі учасники подій. Таке визначення є у творчості Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Симона Петлюри, Дмитра Дорошенка та інших діячів доби. Радянська історіографія старанно викорінювала це визначення і поширювала свої концепції «Велика Жовтнева соціалістична революція» та «Громадянська війна». Тим не менш, українські історики досліджували Українську революцію 1917–1921 років. Їхню роботу продовжили вітчизняні вчені в незалежній Україні.

Значна частина керівників Центральної Ради, зокрема, тих, хто належав до Товариства українських поступовців, мали значний досвід громадсько-політичної роботи та боротьби з самодержавством – це перша складова успіху.

В імперські часи українська культура та українське національне життя зазнавали всіляких утисків – через цензуру та адміністративний гніт. Отже, коли з'явилася можливість боротися за власні права, народ підтримав Українську Центральну Раду. Зокрема, під час демонстрації 19 березня (1 квітня) понад сто тисяч людей вийшли на вулиці Києва, щоб підтримати український рух. Завдяки громадській підтримці Центральна Рада стала впливовим суспільно-політичним інститутом.

В умовах невизначеності майбутнього політичного життя професор Михайло Грушевський побачив шанс. Він прибув з Москви до Києва, де очолив Українську Центральну Раду. Цей орган був утворений у березні 1917 р. представниками найбільших українських політичних сил і організацій, як ліберальних, так і соціалістичних.

Українська Центральна Рада була задумана як координаційний орган для розрізнених сил української інтелігенції в часи стрімких змін у новій

демократичній Росії. Однак, несподівано насамперед для себе, УЦР залучається до підтримки широких кіл суспільства і стає, по суті, українським парламентом.

Після перевороту відійшов від політики і зайнявся науковою роботою. Згодом емігрував, але в 1924 році повернувся до Радянської України для розвитку історичної науки. Згодом він був змушений виїхати до Росії, де й помер у 1934 році.

«На першому місці має бути Грушевський, адже він був настільки загальноновизнаним лідером, що на початку революції навіть не стояло питання, хто очолить рух», – каже Кирило Галушко.

Крім того, історики вказують на вагомий внесок Михайла Грушевського у формування концепції історії України у його численних працях.

Українська революція 1917–1918 рр. була періодом, насиченим різноманітними подіями. Перш за все, цей період пов'язаний із становленням державного відродження України та спробами зробити українські землі економічно та політично незалежними.

Історія боротьби за державне відродження України свідчить, що успіху можна було досягти у важкий період 1917–1920 років. Лише за умов єдності народу, його солідарності. На жаль, цього не сталося.

Протистояння суспільних, національно-політичних верств, груп і партій, які так чи інакше виступали за державне відродження України на тому чи іншому етапі, набуло гострих форм, що гальмувало розбудову української державності і врешті призвело до кризи.

До перемоги могла призвести лише впевненість у своїх силах, а досягнута вона передусім завдяки згоді України. Звісно, було б утопією сподіватися на ідеальну, загальну згоду в умовах громадянської війни та іноземної інтервенції, але демократам, прихильникам державного відродження України, варто докладати більше зусиль для досягнення домовленості, особливо в соціально-економічній політиці. Деяким партійним лідерам варто менше думати про задоволення власних амбіцій. Ще одним фактором, який спричинив ці труднощі, була переоцінка іноземних сил як опори в боротьбі за незалежність України. Усі іноземні сили, залучені до збереження незалежності України, зрештою переслідували власні інтереси, часто всупереч інтересам народу України.

Ці внутрішні та зовнішні чинники визначали характер кожного етапу боротьби за державне відродження України в 1917–1920 роках. Ці прорахунки націонал-демократів, а також допомога російських більшовиків більшовикам України значно полегшили прихід до влади в північно-східній

частині України в грудні 1917 р. Більшовицький уряд і врешті – утворення СРСР та встановлення радянської влади на більшій частині України

В ході революції український народ уперше в ХХ столітті створив суверенну національну державу з усіма належними ознаками: територія, кордони, символи, органи влади, військо, гроші, мова. Розбудовою Української Народної Республіки, Української Держави та Західно-Української Народної Республіки українці довели свій потенціал національного державотворення. Вперше після століть бездержавності відбулося об'єднання в одній соборній державі східних і західних українських земель.

Досвід самостійної соборної України відіграв вирішальну роль у подальшій визвольній боротьбі українців. Здобутки революції та причини її поразки мають стати важливим уроком для сучасної України.

Література

1. Власюк С. О. Українська революція 1917–1921 рр. в державній політиці пам'яті сучасної України: автореф. дис. канд. іст. наук. Острог, 2020. 20 с.
2. Українська революція. URL: <https://znohistory.ed-era.com/m4/l21>.
- а.і.3. Чмир М., Пинак Є. Військо Української революції 1917–1921 років. Книжк. клуб «Клуб Сіме. Дозвілля», 2017. 432 с.
- а.і.4. Солдатенко В.Ф. Українська революція. Концепція і історіографія. К.: Видавничий центр «Просвіта», 1997. 411 с.
- а.і.5. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. К.: «Либідь», 1991. 240 с.
- а.і.6. Український національно-визвольний рух. Документи і матеріали. К.: «Либідь», 2003. 1024 с.
- а.і.7. Лозовий В. С. Пошук Директорією ідейно-політичних засад відновлення діяльності УНР. Укр. іст. ж-л, № 5, 2000.